

tíðindablaðið

sosialurin

Postsmoga 76,
3800 Argir,
telefon 11820

Útgevandi: p/f sosialurin

Fyrirtaksstjóri og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)

Bláðfólk: Hogni Djurhuus, Dagny Joensen, Jóhann Mortensen og Jan Müller

Lýsingar: Árni Joensen

Uppseting: p/f sosialurin. Prent: p/f pressan 1981

Afturstilling av samfelagnum

oddagrein

Í DIMMALÆTTING leygardagin boðaði landsstýrið frá, at nú skuldu vit skrúva tíðina ein tíma aftur. Hesin tímin er tímin, vit mistu í vár, tá summartíðin varð sett í gildi, og sum vit nú máttu sleppa aftur, nú vetrartíðin aftur er í gildi.

UM HESA afturstilling av tíðini skulu vit ikki siga so nógv um. Hetta er praktiskt av nógvum orsøkum. Verri er tó við teimum mongu árum, sum hetta landsstýrið hevur sett okkum aftur í tíðina. Tað, undanfari landsstýri hava vunnið okkum fram, hevur hetta landsstýrið í ríkiligan mun sett okkum aftur.

Í LÖTUNI arbeiðir landsstýrið aftur við at seta okkum mong harrans ár aftur í tíðina. Her hugsa vit um Strandferðsluna. Strandfaraskip Landsins hevur í dag — og hevur havt leingi — uppgávuna at røkja ferðafólka- og farmaflutning eftir sjógv og í økur á eftir landi. Hesa uppgávu hevur Strandferðslan røkt væl, og henda vælskipaða kommunikation hevur verið eitt sera hent amboð í bygdamenningspolitikkinum. Her er talan um ein væl-virkandi almennan stovn, og tað er ikki júst tað, sum ljóðar best í oyrinum á borgarliga harkaliðnum. Haraftrat er tað eisini soleiðis, at teir borgarligu, sum nú ráða, skulu herma eftir sínum størri útlendsku ideologisku brøðrum og systurum, har hin sokallaða privatiseringin er loysunnar-orðið.

HVAT ER tað so sum í veruleikanum hendir nú? Vit royndu at fáa okkurt at vita frá teimum, sum ráða fyrri borgum, men at koma íggjøgnum tað »jungluna« er ikki lætt. Landsstýrismaðurin, sum hevur hetta mál um hendi, er burturstaddur. Løgmaður var ikki at hitta og strandferðslustjórin

vildi ikki úttala seg. Skálkagerðin skal dyljast.

VIT HALDA okkum vita so mikið, at samráðingar hava verið millum landsstýrið og Strandferðsluna, tí landsstýrið er í prinsippinum fyrri at privatisera farmaflutningin eftir landi. Tað segði lögmaður í ólavskurðuni. Ikki nógmikið við tað. Lastbilarnir skulu latast nøkrum ávisum persónum fyrri lítið og lætt. Sjálvandi er heldur ikki talan um allar rutur. Talan er bert um yvirskotsruturnar, og so kann landið pr. traditión halda fram við at taka sær av undirskotsrutunum.

HER ERU nógvir spurningar, sum vit hava hug at triva í. Millum annað um landsstýrið uttan víðari kann selja fæði hjá einum almennum stovni. Hvussu verður við teimum smærru plássunum, nú privatir skulu reka ruturnar eftir peningaligum sjónarmiðum? Skulu nú hesar bygdir verða givnar upp í hendurnar á nøkrum tilvildarligum privatpersónum sum út frá teirra persónligu metingum skulu gera av, um bygdin skal hava samband ella ikki? Hvussu verður við virkjunum á bygd, hvørs tilverugrundarlag hongur í góðum sambandi við grannabygdina ella meginikið. Hvussu við farmaflutninginum hjá »vanligum« fólk?

FYRR VAR tað so, at privatir høvdu yvirskotsruturnar og landið undirskotið. Tænastan var hareftir. Hetta var broytt og allar bygdir finga hampuligt samband. Bygdinar blómaðu og fólkastreymurin úr smábýgdunum til størri plássini helt uppat. Skal tað nú eydnast hjá borgarliga harkaliðnum at jarðleggja alt hetta? Hvi? Er tað tí at almenna Strandferðslan virkar ov væl í borgarligum eygum? Er tað tí at hesir, sum vilja taka sær av yvirskotsrutunum, eru góðir partamenn? Ella er hetta ein hevndargerð móti ávisum bygdum og fólki. Hann spyr, ið einki veit. Og frá almennari síðu fáa vit einki at vita. Her er í hvussu er talan um eina greffiga afturstilling av tíðini.

DDR — avmarking av talu- og skrivi-frælsinum

Í Týska Demokratiska Lýðveldinum er tað lógin sjálf sum heimilar slík brot á altjóða reglur um mannarættindi. Ómanfyri-nevndu dømi vísa til triggjar greinir í revsilógini, sum beinleiðis avmarka persónliga frælsið, og sum geva myndugleikunum heimild at seta fólk fóst, sum framføra sjónarmið, sum ikki passa teimum.

Lógin

Hesar greinir heimila fongsulsrevsing fyrri fólk sum m.a. senda upplýsingar til útlendskar felagskapir, sum hóast teir ikki eru loyndarmál, »skaða áhugamálini hjá DDR ella, sum geva eina »skeiva mynd« av sosialu víðurskiptunum. Tað er eisini bannað, at byta út »skrivligt tilfar, lutir ella symbolir«, sum kunnu »örögva sosialistiska livsháttin« ella sum kunnu skapa vanvirðing fyrri statinum ella myndugleikunum.

Hesar orðingar eru veikar og kunnu tulkast ógvuliga víða. At hava fýst á russisku innrásina í Tjekkosllovakíu í 1968 ella at hava átala at mannarættindini ikki eru vird í DDR hevur verið dømt eftir § 106 í revsilógini, sum gevur revsing fyrri at royna at fáa landið út í ringt orð.

Upplýsingar, sum verða mettar skaðiligar fyrri áhugamálini hjá DDR, verða straffaðar eftir § 99, og umfatar hetta avrit av brøvum til myndugleik-

arnar um útferðarloyvi, tey svar sum verða fingin og allir upplýsingar um politiskar fangar í DDR. Viðkomandi verður revsaður hóast hann sigur beint frá og eingin skeivleiki kann ávisast.

Tann ógvuliga veika orðingin í revsilógini avmarkar í stóran mun møguleikarnar fyrri verju í rættinum. Verjarnir hjá teimum ákærdu kunnu bert boða teimum frá, at teir ongan møguleika hava at fáa teir frikendrar, men kunnu bert biða um minni revsing, um teir áður hava vist góðan atburð. Amnesty International veit enn ikki um nakran sum er ákærður eftir hesum greinum, sum hevur verið frikendur.

Sera hulisligt

Tað frættist sera lítið um politiskar fangar í DDR. Er ein fyrst fongslaður, fær viðkomandi strong forboð móti at siga frá ákærunum móti teimum í brøvum ella til vitjandi.

Og til rættarsakirnar eru sjálvt skyldfólk ikki sloppin inn í rættarhólið. Aftaná at dómurin er sagdur sleppa tey ákærdu at lesa hann, men dómurin verður ikki útflyggjaður. Hetta er hóast alt ein rættur sum dómur brotsmenn hava.

Um skyldfólk ella vinir til tey dømdu lata av landinum hvat tey hóast alt vita um sakina kunnu tey sjálvi rokna við at verða ákærð. Amnesty International veit um fleiri dømir um skyldfólk sum eru hött við rættarsak, tí

myndugleikarnir hava havt illgruna um at tey hava latið tíðindi um rættarmálið til útlendsk bløð.

Ikki loyvt at søkja um at fara av landinum

Í teimum flestu førum AI veit um eru fólk ákærð eftir nevndu lógargreinum, tí tey hava søkt um at sleppa av landinum. Fyri nøkrum árum síðan undirskrivaði DDR eina altjóða viðtøku um, at øll skuldu hava loyvi at fara av landinum.

Tí eru tað fleiri og fleiri sum søkja um at fara av landinum, istaðin fyrri at flyggja, sum kann geva upp til átta ár í fongsli, um tað miseydnast. Tá verður dømt eftir § 213 fyrri »óloglig krossing av landamarki«.

Nógv av teimum sum søkja um at fara av landinum vísa til áðurnevndu samtykt. Tey flestu fáa nóktandi svar, og tey sum halda áfram at søkja kunnu rokna við at verða ákærð og dømt at sita.

Amnesty International hevur tann 14. september byrjað eina kampanju fyrri at bota um hesi nevndu víðurskipti í DDR. Skrivað hevur verið til leiðaran í DDR Eric Honecker við áheitan um at broyta hesa lóggávu, sum heimilar at seta fólk fóst bert tí tey á ein friðarligan hátt føra teirra sjónarmið. Mett verður at henda lóggáva er í beinleiðis stríð við tær altjóða skyldur, sum landið hevur áttikið sær.

Tøkk til Útvarp Føroya

Eg veit ikki hvør tað er sum er so keddur av, at tit nýta navnið »Skurar« tá tit varpa út fótbólt, tá GÍ spælir. Eg gleðist at hoyra navnið »Skurin«. Tað gevur mær nógv rik minnr um ta tíðina, tá eg spældi hondbólt í Gøtu.

Tað var síðst í 40-unum ella fyrst í 50-unum. Eg minnst tað so klárt, vit sótu yvri á Mýruni allar, vit skuldu trenna og vit snakkaðu um, at nú máttu vit fáa okkum eitt navn.

Eg minnst so klárt at Petra hjá Eliesari kom við uppskoti, at tað skuldi eita »Skurin«. Hetta bleiv víðtikið beinan vegin, eisini av tí at hagar vit komu at spæla, bleiv tað altið rópt »Skurarnir« eftir okkum, tá i vit spældu hondbólt, so at hetta var so líka til.

Ná, men so gjørdi vit av, at vit skuldu biðja Hildibjörg í Frammistovu broðera okkum »Skurin« á eitt band við stórum bók-

stavum, sum vit síðan høvdu um akslarnar og niður á miðjuna tá vit spældu.

Til tykkum í Útvarpinum: rópið endiliga »Skurarnir«, eg elski at hoyra tað, tá tit siga »Nú fingi Skurarnir flog undir veinginarnar«.

Takk Útvarp Føroya.

Gerda Petersen
»Skuri«

Andreas og Martina Kaiser sita bæði í fangatippi. Dømt fyrri »landsskaðiligt agent-virksemi«. Parið hevur fleiri ferðir søkt um at sleppa úr landinum. Tey eru m.a. dømt fyrri tvær bláðgreinir, ið umrøddu tey. Hesar greinir vórðu byttar út í Vesturtýrsklandi. Hann er kokkur og hon gevur gingið á handilsskúla. Bæði eru í 20-unum